

LA CARA OCULTA DE LA DESPESA MILITAR

EL PRESSUPOST
MILITAR DEL 2014



JUSTÍCIA I PAU

CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU

INFORME
núm. 19

INFORME núm. 19

LA CARA OCULTA DE LA DESPESA MILITAR

El pressupost militar del 2014

Pere Ortega
John Doe
Xavier Bohigas

Centre Delàs d'Estudis per la Pau · Justícia i Pau
Barcelona, novembre 2013



Centre Delàs d'Estudis per la Pau
Justícia i Pau · c/ Roger de Llúria, 126, 3r 1a
08037 Barcelona
T. 93 317 61 77
F. 93 412 53 84
www.centredelas.org
delas@justiciaipau.org
info@centredelas.org

Barcelona, novembre 2013

Grafisme: Fundació Tam-Tam
Coberta: foto Javier Pérez

D.L.: B-16799-2010
ISSN: 2013-8032

INDEX

INTRODUCCIÓ	7
LA DESPESA MILITAR EL 2014	8
LA DESPESA MILITAR REAL	9
DESENVOLUPAMENT DE LA DESPESA MILITAR.....	11
DESPESES CORRENTS I DESPESES CONSTANTS	14
ELS PROGRAMES ESPECIALS D'ARMAMENT (PEA).....	15
INVESTIGACIÓ I DESENVOLUPAMENT MILITAR	20
COMPARACIÓ DE LA INVESTIGACIÓ CIVIL AMB LA INVESTIGACIÓ MILITAR ..	23
CONCLUSIONS	25
ANNEX	27

RESUM EXECUTIU

El pressupost del Ministeri de Defensa sofreix innumerables alteracions durant la seva execució, cosa que produeix una modificació substancial, de tal manera que a l'acabar l'any pot haver patit un canvi radical sobre el que es va aprovar inicialment. Canvis que, en els últims deu anys, representen una mitja anual de 1.500 milions d'euros extres sobre l'assignació inicial. Això és sens dubte un engany ja que demostra que moltes de les partides pressupostàries estan infravalorades i que es completen al llarg de l'exercici amb aportacions extraordinàries. Això és especialment significatiu en dues de les partides pressupostàries: el pagament dels compromisos adquirits amb els Programes Especials d'Armament (PEA) i les missions militars a l'exterior.

De fet, tant el 2012 com el 2013 es va recórrer a aquesta via per aconseguir crèdits per un import de 1.782,7 i 877,3 milions d'euros respectivament. Succeirà el mateix el 2014? Sens dubte, Pedro Argüelles, Secretari de Defensa ha assegurat que recorrerà de nou a crèdits extraordinaris per fer front al pagament dels PEA.

L'altra partida que cada any és consignada de manera insuficient són les operacions militars a l'exterior, denominades de «manteniment de la pau», encara que no és el que s'està duent a terme ni a l'Afganistan ni a les aigües de l'Oceà Índic, i que cada any tenen una aportació anual de 14 milions. El 2012 van tancar l'exercici amb un cost de 925 milions i aquest any 2013, el mes de març, ja tenien aprovada una aportació de 514 milions que a l'acabar l'any serà superior.

La proposta de pressupost per l'any 2014 en Defensa mostra la disminució de la despesa militar respecte l'any 2013 en tres apartats: el del Ministeri de Defensa, 6.776,75, que disminueix un 1,98% respecte l'any anterior, –i no un 3,22% com assenyala el Govern–, ja que s'ha de tenir en compte els Organismes Autònoms que augmenten la seva dotació respecte l'any 2013.

En el segon apartat, referent a la despesa militar segons el criteri de l'OTAN, el descens encara és menor, tan sols un 0,63% en comparació al 2013. Això és degut a l'augment experimentat per totes les partides militars repartides per altres ministeris.

El tercer, on es contempen les partides addicionals a les que hi afegim el CNI i els interessos del deute que es preveu que descendeixin el 2014 segons el càlcul optimista del Ministeri d'Hisenda. En aquest supòsit, la disminució de la despesa militar serà d'un 1,79%. I, si se li afegeix la desviació que amb total probabilitat es produirà durant l'any, la despesa militar serà finalment un 3,5% respecte el 2013.

Els principals indicadors de la despesa militar previstes pel 2014 mostren que la despesa militar diària és de 45,27 milions, i representa un 1,58 % del PIB, cosa que indica una aportació per persona/any de 353 euros.

Les variacions a l'alça més importants són, en inversió militar, que augmentarà en un 17,1%, i per tant passarà de 769,1 M€ el 2013 a 900,5 milions el 2014;

i en R+D militar que s'incrementarà en un 39,5% passant de 363,38 M€ el 2013 a 506,8 M€ el 2014. Així doncs, resulta evident una clara aposta per la R+D militar per part del Govern Espanyol en detriment de la R+D civil que tan sols augmenta un 1,3%.

La crisi colpeja amb intensitat l'economia espanyola. Això hauria de ser un incentiu per avortar aquelles despeses que es poden considerar com a menys "productives". Sens dubte, la despesa militar en el seu conjunt és una d'elles ja que entorpeix el desenvolupament, atès que aquests mateixos recursos destinats a l'economia productiva tindrien un efecte més positiu.

Alguns aspectes als que és urgent recórrer per reduir la despesa militar i invertir-los en l'economia real són: Acabar amb els recursos destinats a la R+D militar, això permetria desviar 506 milions d'euros cap a la investigació civil; reduir i anular algunes de les inversions en armament, especialment les que estan relacionades amb els PEA, que suposaria invertir al voltant de 1.000 milions d'euros al desenvolupament de béns civils; reduir progressivament els efectius militars actuals i adequar-los a les necessitats reals de la seguretat; per últim, anular les operacions militars a l'exterior, que suposaria un estalvi de cents de milions d'euros anuals.

Índex de taules

Taula 1. La despesa militar de l'Estat espanyol (anys 2013-2014)	10
Taula 2. Modificacions del Pressupost de Defensa	11
Taula 3. Distribució del Pressupost inicial consolidat del Ministeri de Defensa	12
Taula 4. Principals indicadors de la despesa militar a l'Estat espanyol.	14
Taula 5. Consignacions pressupostàries per als PEA (anys 2012-2014)	16
Taula 6. Crèdit extraordinari de 2012 (Reial Decret-Llei 26/2012, de 7 de setembre)	17
Taula 7. Crèdit extraordinari de 2013 (Reial Decret-Llei 10/2013, de 26 de juliol)	17
Taula 8. Reprogramació dels PEA	19
Taula 9. Distribució de les despeses corrents al programa 464A Investigació i estudis de les Forces Armades	22
Taula 10. Variació del pressupost en R+D per ministeris i programes (2013-2014)	24

Annex

Taula 1. Pressupost del Ministeri de Defensa liquidat 2004-2013	27
Taula 2. Despesa liquidada de les Forces Armades a l'exterior.	28
Taula 3. Inversions militars / Estat. Pressupost inicial	28
Taula 4. R+D militar	29
Taula 5. Despesa militar 2005-2014	30
Taula 6. Despesa militar 2003-2012	31

Índex de gràfics

Gràfic 1. Despesa militar espanyola 2003-2012	15
Gràfic 2. Pressupost del programa d'investigació militar (464A i 464B) i d'alguns programes d'investigació civil.	25

Pere Ortega · Coordinador del Centre Delàs d'Estudis per la Pau**John Doe** · Investigador del Centre Delàs d'Estudis per la Pau**Xavier Bohigas** · Investigador del Centre Delàs d'Estudis per la Pau

Els pressupostos per 2014 són enormement regressius, per antisocials, tornen a prevaler les polítiques d'ajust en tots els àmbits de les cobertures socials basant-se en l'excusa de complir amb el dèficit públic fixat per Brussel·les

INTRODUCCIÓ

La presentació del projecte dels Pressupostos Generals de l'Estat –PGE– per l'any 2014 ha generat una gran expectació i un enorme debat, ja que se suposa que són els comptes que han d'assenyalar el rumb de les polítiques públiques de l'Estat pel proper exercici. Encara que això és relativament cert, la realitat és molt diferent. Durant la seva vigència el pressupost públic sofreix innumerables alteracions que el modifiquen substancialment, tant, que quan aquest es liquida sol haver patit un canvi radical. Sabem amb certesa que les previsions inicials no es compliran i que durant la seva execució es produiran canvis significatius. Tan la oposició política com els analistes haurien de posar l'accent en aquests canvis i ser especialment crítics amb la liquidació final, ja que és allà on es veu si s'han complert els objectius inicials o si aquests han estat esmenats o tergiversats.

Aquest afer és especialment important, ja que l'aprovació dels PGE és un compromís amb la ciutadania que indica per on anirà la despesa pública, si el Govern tindrà un compromís social i ho dirigirà a invertir en educació, sanitat, cultura, classes passives, atenció social...; si ho farà en l'àmbit del desenvolupament econòmic (indústria, foment, agricultura, comerç, R+D...); o en els serveis públics (administració, justícia, defensa...). Però si existeixen compromisos de despesa i aquests no han estat contemplats al pressupost, encara sabent que no obeeixen a urgències o imponderables de força major, s'està produint un engany, disfressant els comptes i generant més deute públic.

Com a primera consideració, agrupem les polítiques de despesa i veiem la seva evolució respecte a l'any anterior. Sense cap dubte, es pot afirmar que aquests pressupostos són enormement regressius, per antisocials, ja que tornen a donar més importància a les polítiques d'ajustament en tots els àmbits de les cobertures socials basant-se en l'excusa de complir amb el dèficit públic fixat per Brussel·les per a l'Estat espanyol –el 5,8% del PIB pel 2014, que representa un ajust de 7.800 M€ i uns 8.000 M€ l'any 2015–. D'on sortirà aquesta retallada? Doncs majoritàriament de les cobertures socials. A tall d'exemple, mentre la despesa social en el seu conjunt augmenta un 4,4% (sanitat, educació, pensions, atur...), si ho observem a nivell particular i en detall, els serveis socials disminueixen un 35,6% com a conseqüència de les retallades en igualtat, atenció a la dependència, discapacitat i en el pagament de la seguretat social als cuidadors de persones dependents. Per altra banda, les pensions augmenten tan sols un 0,25%, i acumulen unes pèrdues del 5% des del 2011. Els funcionaris veuen congelats els seus salaris de nou, cosa que representa una pèrdua acumulada del 29% en cinc anys. En ambdós casos respecte els increments de l'IPC. Aquests ajustos s'acarnissen fonamentalment en la capacitat adquisitiva de la població, que veu com es redueixen els seus ingressos i com augmenten els preus i els impostos.

A la vegada, disminueixen de manera important les inversions –un 11%–; per exemple, les infraestructures minven un 8,6%, Foment perd un 6%, i la R+D+i civil creix només un 1,3%. Suposadament, totes aquestes partides són les que

haurien de relançar el creixement econòmic, en especial la R+D+i, una inversió en coneixement que fa la producció més competitiva.

Un altre aspecte negatiu és que es pretén retallar el nombre de funcionaris. L'any 2014 tampoc es cobriran les baixes que es produeixen –només una de cada deu–, i això tampoc ajudarà a reactivar el consum ni a disminuir la taxa d'atur –més del 25%–, que continuarà rondant la dramàtica xifra dels 6,2 milions de persones, configurant un enorme exèrcit de reserva que tan útil li resulta al sistema per, entre altres mesures, continuar abaratint els salaris dels treballadors.

El criteri OTAN aconsella a tots els països membres de l'organització militar comptabilitzar tot allò que té a veure amb els exèrcits i la defensa

LA DESPESA MILITAR EL 2014

Encara que l'aritmètica és una ciència exacta, cadascun dels mortals la utilitza per fer quadrar els seus comptes segons els interessos propis. I per descomptat, els càlculs que es realitzen en aquest Informe sobre la despesa militar no coincideixen amb els del Govern ni amb els d'altres analistes. D'entrada, per comptabilitzar-ho seguim unes pautes molt diferents a les del Ministeri de Defensa. Diem això perquè en els anàlisis que realitzem cada any ens cenyim a tres criteris:

- El seguit pel propi Govern, per a qui la despesa militar és exclusivament la del Ministeri de Defensa;
- El criteri de l'OTAN, que aconsella a tots els països membres de l'organització militar comptabilitzar tot allò relacionat amb els exèrcits i la defensa;
- Un tercer, el nostre, que a més afegeix altres partides inequívocament relacionades amb la defensa armada i que no estan recollides pels dos anteriors.

Seguint el nostre criteri, a les partides del Ministeri de Defensa han de sumar-s'hi les dels Organismes Autònoms d'aquest mateix ens. També altres partides que depenen d'altres ministeris, com és el cas de les aportacions a organismes internacionals que estan relacionats amb assumptes militars de desarmament, l'OTAN, o missions militars de les Nacions Unides que depenen del Ministeri d'Afers Exteriors; les de l'ISFAS, comptabilitzada en Altres Ministeris; les pensions del personal militar amb càrrec a la seguretat social ubicades a les Classes Passives; la Guàrdia Civil, que, encara que depèn del Ministeri d'Interior, és un cos que es regeix per les ordenances militars i que té encarregades missions de caràcter paramilitar, com el control de costes, aigües territorials i fronteres; les ajudes o crèdits que sorgeixen des del Ministeri d'Indústria a les empreses fabricants d'armes, una fórmula per reduir i disfressar la despesa real del Ministeri de Defensa, ja que antigament sorgien d'aquest mateix Ministeri. A més, afegim altres partides: Les del Centre Nacional d'Intel·ligència (CNI), un organisme que té com a director un General on el seu 60% de personal és militar i que té assignades missions de seguretat no solament civils sinó també de caràcter militar –amb anterioritat depenia del Ministeri de Defensa i ara ha passat a dependre del de Presidència–. També hi sumem els interessos del deute al percentatge de la despesa militar del conjunt dels PGE: si el Govern s'endeuta per gastar més del que inicialment es pressuposta sota aquesta rúbrica –submarins, fragates o avions de combat...– és evident que l'endeutament propi de la despesa militar hi siguin imputats els interessos d'aquest dèficit que ha generat.

Cada any s'afegeixen recursos al pressupost inicial provinents de diferents àmbits. La mitjana anual d'aquest increment per a l'última dècada ascendeix a 1.500 milions d'euros

Però encara hi ha més. Cada any, durant l'execució del pressupost de Defensa, s'afegeixen recursos al pressupost inicial provinents de diferents àmbits, i que en els últims deu anys representen una mitja anual de 1.500M€ (veure la Taula 1 de l'Annex). Sens dubte, això és un engany, perquè demostra que moltes de les partides estan infravalorades, com veurem més endavant, i que durant l'exercici són complementades amb aportacions extraordinàries. D'aquesta manera es falseja la despesa real de l'Estat espanyol en matèria de defensa, i encara que s'ofereixi com a xifra la recollida als PGE, aquesta és manifestament insuficient,

ja que pot arribar fins al 154% del pressupost inicial, com va succeir l'any 2012. D'aquí que sigui pertinent demanar explicacions sobre l'actual despesa militar de l'Estat espanyol.

Tot això sense considerar altres partides del pressupost que contenen algun aspecte de caràcter militar, com la Casa Reial, ja que el monarca és el Cap Suprem de les Forces Armades i presideix moltes maniobres, desfilades, reunions, avarades de vaixells de guerra i altres qüestions militars –fer de comercial de les empreses militars, per exemple–, encara que també és cert que no ho són la seva participació en regates, viatges de plaer o caceres a Botswana. També podríem observar els resultats de les indústries militars on l'Estat participa a través de la Sociedad Estatal de Participación Industrial (SEPI), que representen un saldo dispar per les arquitectures de l'Estat. Navantia, de qui la SEPI posseeix el 100% de les accions, té importants pèrdues tots els anys –43 M€ el 2012–; en canvi, el consorci EADS-CASA, avui denominat Airbus Military, del qual la SEPI posseeix un 4% de les accions, aconsegueix beneficis gairebé tots els anys –94,6 M€ el 2012.

LA DESPESA MILITAR REAL

La proposta del pressupost de Defensa per l'any 2014 (veure Taula 1) mostra una disminució de la despesa respecte el 2013. Aquesta, com ja hem indicat, es divideix en tres apartats: la del Ministeri de Defensa, 6.776,75 M€, que disminueix un 1,98% respecte de l'any anterior, i no un 3,22% com assenyala el Govern, perquè s'han de tenir en compte els Organismes Autònoms, que augmenten la seva dotació respecte de l'any 2013; el segon apartat és el referent a la despesa militar segons el criteri OTAN, on el descens és encara menor, significat un 0,63% en comparació amb el 2013, degut a l'augment experimentat per totes les partides militars repartides en altres ministeris; el tercer, on es contempen la resta de partides addicionals, el CNI i els interessos del deute, que, segons la previsió optimista del Ministre d'Hisenda decreixeran l'any 2014, cosa que és molt suposar, fa que la disminució de la despesa sigui de l'1,79%.

Però encara n'hi ha més. Cada any, durant l'exercici, es produeixen variacions de la despesa militar respecte el que s'havia pressupostat inicialment. Això és especialment significatiu en dues partides: per fer front al pagament dels compromisos adquirits amb els Programes Especials d'Armament (PEA) i per cobrir les despeses de les missions militars a l'exterior (Afganistan, Líban, etc). Així, encara que el Pressupost del 2014, com ja va ocórrer el 2013, només es consignin 6,84 M€ per fer front al pagament d'aquests programes –el 2012 van ser de 4,95 M€–, durant l'exercici s'aproven crèdits extraordinaris de cents de milions d'euros per fer front a aquests compromisos. Succeirà el mateix l'any 2014? Sens dubte, Pedro Argüelles, Secretari d'Estat de Defensa ha assegurat que recorrerà de nou a aquests crèdits per fer front al pagament dels PEA que, vaticina, serà de 915 M€.¹

L'altra partida que cada any és consignada de manera insuficient és la de les operacions militars a l'exterior, denominades de manera eufemística de "manteniment de la pau", res semblant al què s'està duent a terme a l'Afganistan o a les aigües de l'Oceà Índic, i que cada any només té una aportació en els Pressupostos de Defensa de 14,36 M€ (Taula 2 de l'Annex). L'any 2012 es va tancar l'exercici amb un cost de 925,79 M€, el març de 2013 ja s'havia aprovat un crèdit per valor de 514,5 M€ que al finalitzar l'any serà molt superior. Aquesta forma d'obrar ja ve de lluny, des del 1990, data en la que van iniciar-se aquestes operacions i que en els últims cinc anys s'ha liquidat amb xifres properes als 800 M€.

Durant l'exercici s'aproven crèdits extraordinaris de centenars de milions per fer front als compromisos de pagament dels PEA

L'altra partida que cada any és consignada de manera insuficient són les operacions militars a l'exterior

1. Infodefensa, 7/10/2013

Taula 1. La despesa militar de l'Estat espanyol (anys 2013-2014)
(en milions d'euros corrents)

Conceptes	Any 2013	Any 2014	2013/2014
Ministeri de Defensa	5.937,00	5.745,77	-3,22%
Organismes Autònoms del Ministeri de Defensa	976,65	1.030,98	
Total Ministeri de Defensa	6.913,65	6.776,75	-1,98%
Classes passives militars	3.352,97	3.314,00	
ISFAS (Altres ministeris)	549,18	556,37	
Guàrdia Civil (Ministeri d'Interior)	2.659,18	2.615,67	
Crèdits R+D (Ministeri d'Indústria)	218,15	343,60	
Organismes militars internacionals (Ministeri d'Exteriors)	15,20	15,20	
Total Defensa criteri OTAN	13.708,33	13.621,59	-0,63%
Centre Nacional d'Intel·ligència (Ministeri de Presidència)	203,69	203,69	
Interessos del Deute Públic	1.385,38	1.197,60	
Total Despesa Militar inicial	15.297,40	15.022,88	-1,79%
Diferència inicial/liquidat	1.837,96	1.503,85*	
TOTAL DESPESA MILITAR FINAL	17.135,36	16.526,73	-3,55%
Despesa militar final/PIB	1,64%	1,58%	
Despesa Militar inicial/Pressupost total Estat	4,49%	3,90%	

* Estimació calculada com a mitja del període 2004-2013

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

Ambdues partides posen de manifest el frau pressupostari mitjançant el qual s'amaga a l'oposició política i a l'opinió pública la veritable despesa militar. Es consignen aquestes partides de manera insuficient per després incrementar-les amb diversos mecanismes comptables.

Ambdues partides són un cas manifest de frau pressupostari mitjançant el qual se li oculta a l'oposició política i a l'opinió pública la veritable despesa militar

Aquestes modificacions provenen de diversos àmbits: els crèdits extraordinaris per fer front al pagament dels PEA (hi dediquem un apartat més endavant); les partides ampliables que són traspessos que provenen d'un calaix de sastre anomenat Fons de Contingència; algunes transferències externes –per exemple Nacions Unides per les missions a l'exterior–, ingressos propis generats per l'alienació del patrimoni de Defensa per la venda d'habitatges, terrenys, casernes i armes a l'exterior (Taula 2).

Taula 2. Modificacions del Pressupost de Defensa

(en milions d'euros corrents)

	2012	2013*
Crèdits extraordinaris	1.782,77	879,48
Partides ampliables	753,08	777,03
Transferències	2,16	13,71
Generats per ingressos propis	192,31	167,74
Organismes Autònoms	13,18	
Altres	19,23	
Total	2.762,73	1.837,96

* Les modificacions del 2013 són provisionals a 9/2013

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

Com que aquestes modificacions es vénen produint des de sempre, el Centre Delàs analitzem la liquidació del Pressupost al finalitzar l'any i veiem la diferència en comparació amb el pressupost inicial per obtenir la mitja dels deu anys anteriors. El resultat -1.503 M€- es suma al pressupost inicial. Amb tots aquests conceptes, i segons l'actual previsió, la despesa militar prevista pel 2014 ascendirà als 16.526 M€.

El Centre Delàs analitza la liquidació del pressupost en finalitzar l'any per obtenir la diferència respecte al pressupost inicial. El resultat: una mitjana d'1.500 M€ més anuals durant l'última dècada

DESENVOLUPAMENT DE LA DESPESA MILITAR

En la conjuntura actual de crisi i davant les restriccions imposades pel model neoliberal efluent de les directrius de la Unió Europea, a les que el Govern espanyol s'hi suma fent ajustos en els àmbits que afecten a l'anomenat Estat del Benestar, el Ministeri de Defensa, encara que en menor proporció que altres ministeris, també s'ha vist obligat a aplicar ajustos en la seva despesa. Així, tots els capítols de la despesa de Defensa es veuen sotmesos a reduccions: el manteniment dels serveis (capítol 2), les inversions (capítol 6) en adquisició de béns d'equipament, armes i instal·lacions, les transferències corrents (capítol 4) a organismes autònoms de defensa o externs.

El personal (capítol 1) mereix un comentari més detallat. La despesa en salaris de la tropa, marineria i oficials és menys elàstic i més difícil d'aminorar si no es redueix el nombre d'efectius. Com que això no s'ha fet de forma oficial, el 2014 s'opta per no cobrir les places dels soldats que abandonen el servei militar actiu al finalitzar el seu contracte. Això ja és recurrent des del 2012. El 2013 no s'han cobert les 1.500 places previstes i el proper any tampoc es cobriran, per tant la tropa i la marineria serà d'uns 79.000 efectius i uns 44.800 quadres de comandament, com a màxim, xifres molt semblants a les actuals. L'octubre de 2013 estan contractats 78.240 militars de tropa i 44.739 comandaments. Cal veure que la xifra de 122.979 efectius està lluny del que va establir la Directiva de Defensa Nacional, que considerava necessari per la defensa disposar de 130.000 o 140.000 soldats. Aquesta reducció tan sols aconsegueix un ajust del 2% en la despesa de personal (Taula 3), capítol que consumeix el 67,5% del total del Pressupost del Ministeri. Cal observar que pel manteniment de les Forces Armades tan sols queda un 18%, pels seus equips un 8,3% i un 5,9% pels organismes autònoms i la formació militar. L'OTAN i les directives de defensa dels països del nostre entorn aconsellen que la despesa estigui repartida en dues meitats, un 50% dedicada als salaris de personal i un altre 50% al manteniment i equips (armes i instal·lacions). La cúpula del Ministeri de Defensa de l'Estat espanyol, per pal·liar aquest desfasament i disminuir la despesa en personal, porta temps treballant per reduir el nombre de les forces armades. És conegut que el ministre, Pedro Morenés, té un informe que no s'ha fet públic, on estudia una reducció de 20.000 efectius

En 2013 no s'han cobert les 1.500 places previstes i l'any proper tampoc es van a cobrir, amb el que la tropa i marineria quedarà en uns 79.000 efectius

Un informe no fet públic estudia una reducció de 20.000 efectius (15.000 entre tropa i comandaments), i prescindir de 5.000 empleats civils

(15.000 entre tropa i comandaments), i prescindir de 5.000 treballadors civils que treballen en els diferents òrgans del ministeri. Els empleats públics dependents del Ministeri de Defensa a la proposta del 2014, malgrat la consigna del Govern de només renovar una de cada deu baixes de personal, totalitza una plantilla de 37.493 treballadors.

Taula 3. Distribució del Pressupost inicial consolidat del Ministeri de Defensa (en milions d'euros corrents)

Conceptes	2013	2014	Variació	% Total
Personal (Cap. 1)	4.604,46	4.511,08	-2,03%	67,50%
Béns i serveis (Cap. 2)	1.255,86	1.214,10	-3,32%	18,16%
Financers (Cap. 3)	0,28	0,11	-61,71%	
Transferències corrents (Cap. 4)	389,38	396,25	1,76%	5,92%
Inversions (Cap. 6)	551,04	557,04	1,09%	8,33%
Transferències de capital (Cap. 7)	4,70	0,80	-83,15%	
Actius financers (Cap. 8)	3,58	3,55	-0,87	
Passius financers (Cap. 9)	0,06	0,06	0	
Total	6.809,36	6.682,99		100%

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

A les tecnologies militars (R+D) se'ls suposa un efecte positiu per la seva aplicació en la producció civil, no obstant això, és més aviat al contrari: l'enginyeria civil proveeix de coneixement l'enginyeria militar

Un altre apartat que necessita un comentari detallat és el d'inversions. Els ajustos pressupostaris s'acarnissen especialment en aquest capítol. La inversió pública de l'Estat és, des de l'ortodòxia de la teoria econòmica, un dels aspectes que té un impacte més gran en el desenvolupament de l'economia real, doncs afecta a les infraestructures bàsiques pel desenvolupament industrial, comercial i de serveis, genera llocs de treball i ajuda a augmentar la competitivitat, això sí, entenent que no es tracta d'infraestructures amb impactes negatius des d'un punt de vista mediambiental o improductiu, com ja ha succeït amb els trens d'alta velocitat, amb aeroports sense passatgers i amb tants altres equipaments inservibles que s'han desenvolupat per tota la geografia peninsular. Si existeixen unes inversions controvertides aquestes són les militars, ja que des d'un punt de vista d'eficiència econòmica són improductives. Per una banda, pel seu caràcter específicament militar, no ajudaran a la resta de l'economia productiva, ja que no sembla que una base militar o un camp de tir serveixin com un motor d'arrossegament de béns civils. Per altra banda, pel denominat *spin-off*. A les tecnologies militars (R+D) se'ls hi suposa un efecte positiu per la seva aplicació en la producció civil. Això hauria de demostrar-se amb exemples palpables, empírics, perquè sinó són paraules inútils que se les emporta el vent. Pot ser que durant les dècades de 1930 i 1940 algunes tecnologies militars traspasessin funcions a l'àmbit civil, però avui és tot el contrari: els grans avenços en noves tecnologies es produeixen a l'enginyeria civil que és on s'abasteix el coneixement de l'enginyeria militar. Així doncs, un estudi realitzat pel SIPRI a mitjan de la dècada de 1980, assenyalava que només un 15% de tota la tecnologia militar dels Estats Units passava pel registre de patents, i que aquesta, tan sols la meitat desembocava a les línies de producció. Aleshores doncs, no més d'un 7 o 8% de tota la R+D militar té aplicació en l'economia productiva.

Es destinen 506,8 M€ a R+D militar, principalment, per ajudar les empreses d'armament

Dit això, la proposta d'inversions en el terreny militar per l'any 2014, respecte de l'any 2013, és de 900,6 M€, un 17,1% superior a l'any 2013 (veure Taula 3 de l'Annex), dels quals, 506,8 M€ es destinen a R+D, és a dir, majoritàriament per ajudar a les empreses militars a desenvolupar armament, perquè al voltant d'un 60%

del cost dels projectes és finançat per Defensa (veure l'apartat d'R+D i la Taula 4 de l'Annex). En canvi, és molt menor la part dedicada a inversions en armes i equipaments, ja que si es resta l'R+D queden per a inversions i infraestructures 393,8 M€. Tot i així, el 2014, per l'Armada es preveu l'adquisició de vehicles blindats «Piranya» (6,3 M€), Avions AV-8B de desplegament vertical, Helicòpters AB-212 (10,5 M€), torpedes i míssils (7,4 M€) pels submarins S-80; per l'Exèrcit de l'Aire, míssils Meteor (2 M€) i radars 3D mòbils (2 M€); i per a l'Exèrcit de Terra vehicles de transport (15 M€). A més, també s'ha de fer front a les demandes de reposició de moltes armes que han quedat obsoletes i haurien de renovar-se segons assenyalen els propis comandaments, cosa que no es duu a terme degut a la falta de pressupost.

Entre les inversions no apareix pressupostat un dels programes previstos en els Programes Especials d'Armament (PEA –veure capítol dedicat als PEA). Un programa per adquirir 12 helicòpters EC-135 per a l'Exèrcit de Terra amb un cost inicial de 65 M€ i que l'actual Secretari de Defensa ha anunciat que s'adquiriran al llarg del 2014.² Com ja hem apuntat anteriorment, es produeix una ocultació conscient de la despesa en aquesta partida.

Els arguments del Ministeri de Defensa per continuar endavant amb els contractes dels PEA són, no gens menys, sorprenents. Totes aquestes armes es justifiquen en la seva majoria no per la defensa del territori, sinó per complir amb els compromisos adquirits en política exterior, és a dir, per assistir a escenaris internacionals en conflicte a secundar les peticions de la principal potència mundial, els Estats Units i l'OTAN. Però si s'analitzen un a un tots aquests armaments es comprova la seva escassa, per no dir nul·la, participació en missions internacionals. Ni els avions EF-2000, ni els blindats Leopard o Pizarro, ni la majoria de vaixells de guerra han viatjat mai a les costes d'Afganistan, Líban, Líbia o Kosovo. Només dos helicòpters Tigre estan a l'Afganistan, una fragata va participar en el bloqueig a Líbia i una altra està en aigües de l'oceà Índic. Per tant, els PEA no tindran, des del punt de vista estratègic de la defensa nacional, una aplicació pràctica, perquè van ser dissenyats per escenaris inexistents més propis de la Guerra Freda, com els blindats, només aptes per repel·lir una possible invasió exterior per terra i amb una mobilitat limitada en una península amb una orografia molt pronunciada i amb moltes cadenes muntanyoses; o els avions Eurofighter, que inicialment eren uns caça aire-aire pensats per repel·lir l'atac d'altres caces, encara que han estat adaptats per disparar míssils a objectius terrestres. Per altra banda, quan Estats Units du a terme atacs militars, no confia en els seus aliats europeus; realment només compta amb el seu fidel alià, el Regne Unit, però no amb la resta, a qui assigna missions de recolzament i seguretat, però mai a primera línia de combat. Llavors, per què s'adquireixen?, Sens dubte per satisfer els interessos del denominat complex militar industrial, en definitiva, les empreses militars.

Les obligacions de pagament acumulades pels PEA tenen paralitzat al Ministeri de Defensa, fins a l'extrem d'afectar l'operativitat de les Forces Armades. Així, gran part de les unitats es troben inoperatives i sense pressupost pel manteniment de tots aquells grans equips: els vaixells de guerra no tenen pressupost per navegar i la majoria es troben abordats a les drassanes; els blindats Leopard i Pizarro estan tancats en compartiments estanc per evitar la seva corrosió; els avions han disminuït les proves de vol fins el límit. El Ministeri doncs, està intentant vendre part dels seus *stocks* d'armes abans que es converteixin en una pila de ferralla inservible.

Com demostra aquesta afirmació feta el mes de juliol del 2013 per l'Institut Nacional de Tècnica Aeroespacial (INTA), un organisme de Defensa que va haver de vendre una de les joies del Ministeri, la participació del 16,2% que posseïa de la companyia de satèl·lits HISPASAT amb un valor de 172 M€, a Abertis, controlada per CaixaBank, convertint-se aquesta en la seva accionista

2. Infodefensa, 8/10/2013

Els PEA van ser dissenyats per a escenaris inexistents més propis de l'etapa de la Guerra Freda; per exemple, els blindats, només són aptes per repel·lir una possible invasió exterior per terra

Per què s'adquireixen? Sens dubte per satisfer els interessos del denominat complex militar industrial, en definitiva de les empreses militars

Les obligacions de pagament acumulades pels PEA tenen paralitzat al Ministeri de Defensa, fins a l'extrem d'afectar l'operativitat de les Forces Armades

majoritària. És a dir, els sistemes de comunicació militar via satèl·lit ara estan en mans privades. Malgrat aquestes vendes i de les que es puguin donar en el futur, no es resol de problema de fons, ja que el deute persisteix: o es cancel·la o s'endarrerix. Endarrerir-ho implica afegir interessos financers de tardança i engrandir el deute. Per salvar-se del col·lapse financer, al Govern només li queda una solució, reduir i/o anul·lar el nombre d'unitats contractades, encara que això tingui costos addicionals, ja que es tracta de contractes blindats de fabricació conjunta amb altres països.

Els principals indicadors de la despesa militar prevista pel 2014 ens mostren exemples de la disparitat existent entre el tracte donat als àmbits civils en comparació al sempre privilegiat àmbit militar. Així doncs, la despesa militar diària és lleugerament superior a la de l'any 2013 representant 45,27 milions diaris, un 1,58% del PIB, cosa que indica una aportació de 353 euros per persona/any per sufragar la denominada Defensa Nacional. A més de les variacions d'un 39,5% de l'augment de l'R+D militar, les inversions militars augmentaran un 17,1%, i passaran de 769,1 M€ l'any 2013 a 900,5 M€ el 2014 (Taula 4).

Taula 4. Principals indicadors de la despesa militar a l'Estat espanyol
(pressupost inicial en euros corrents)

Indicadors	2013	2014
Despesa militar diària	45,18 milions	45,27 milions
Despesa militar anual per habitant	359 €	353 €
Despesa militar / PIB	1,64%	1,58%
Despesa militar / pressupost total	4,49%	3,90%
Variació despesa militar	-3,15%	-3,55%
Inversions militars	769,18 milions	900,64 milions
Inversions militars / total d'inversions	5,90%	7,45%
Variació inversions militars	-43,68%	17,10%
R+D militar total	363,44 milions	506,84 milions
R+D militar / R+D total	6,13%	8,25%
Variació R+D militar	-52,03%	39,45%

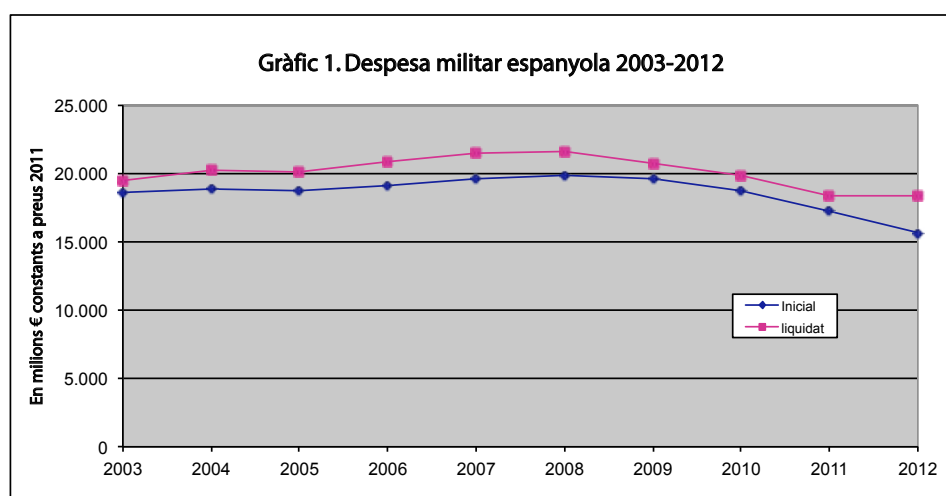
Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

DESPESES CORRENTS I DESPESES CONSTANTS

Com ja hem indicat, el Ministeri de Defensa també s'ha vist afectat per les retallades en el seu pressupost inicial. En deu anys, de 2005 a 2014, la despesa del Ministeri ha disminuït un 19,8% a preus corrents (Taula 5 de l'Annex), encara que, des de 2008 ha estat major, un 32%. Això només si es tenen en compte els pressupostos del Ministeri. En canvi, si seguim el criteri de l'OTAN la disminució és inferior, un 9,5%, i si tenim en compte el pressupost liquidat, segons el criteri del Centre Delàs, llavors ni tan sols disminueix un insignificant 4,7%. Aquestes dades tornen a posar de manifest el camuflatge a la qual es veu sotmesa la despesa militar al pressupost, ja que la incorporació de partides repartides per altres ministeris, més la incorporació d'ingressos extraordinaris durant l'any, redueixen els ajustos de Defensa i l'impacte de la crisi en aquest Ministeri.

En canvi, si utilitzem la fórmula de fer el càlcul en valors constants, és a dir, tenint en compte les variacions que la inflació (l'IPC) ha introduït en els últims deu anys, ens aproximem a una comparació més ajustada dels valors,³ (Taula 6 de l'Annex). Aquesta aproximació, que fins ara no havíem dut a terme –aquest és el primer Informe on introduïm aquest tipus d'anàlisi–, ens permet mostrar la tendència de la despesa militar entre 2003 i 2012, considerant l'any 2011 com a any base. Això ens permet tenir una millor percepció (veure el Gràfic 1), perquè mostra la comparació en valors constants entre la despesa inicial i la despesa liquidada, i ens deixa veure com la despesa militar d'ambdues augmenta lleugerament entre 2003 i 2009. En canvi, la separació entre inicial i liquidada a partir del 2010 (observar la separació de línies) és més pronunciada. Aquesta tendència que s'haurà de confirmar en els propers anys confirma la incorporació de recursos extraordinaris que es realitza durant l'exercici pressupostari. Una tendència que es dona des de l'any 2010, a l'elevant-se la despesa liquidada respecte de la inicial, cosa que ens permet tornar a incidir en el mateix diagnòstic. El pressupost de defensa, malgrat que pateix restriccions, no és ni de bon tros dels més perjudicats pels ajustos, i això és degut a les partides infravalorades del Ministeri (ens fem pesats per repetir-ho) que suposen un engany a la opinió pública en referència a la despesa militar real.

En els últims deu anys, la despesa del Ministeri de Defensa ha disminuït un 19,8% en preus corrents. Si es té en compte el pressupost liquidat, segons el criteri del Centre Delàs, amb prou feines disminueix fins a un insignificant 4,7%



La despesa militar en valors constants entre 2003 i 2012

ELS PROGRAMES ESPECIALS D'ARMAMENT (PEA)

Els pressupostos de l'any 2014, pel que fa referència als PEA, són una còpia dels de l'exercici 2012 i 2013. Es continua l'estratègia de no comptabilitzar aquesta despesa als PGE, encara que ja es conegui amb antelació, perquè hi ha la seguretat que el crèdit s'aconseguirà extrapressupostàriament. El 2012⁴ i el 2013⁵ es va concórrer a aquesta via per aconseguir crèdits per un import de 1.782,7⁶ i 877,3 M€ respectivament. L'actual Secretari d'Estat de Defensa, va justificar a la Comissió de Defensa del Congrés el passat mes de maig,⁷ que els PEA (com també les operacions militars a l'exterior) no estaven comptabilitzats als PGE, ja que segons va dir, el pagament d'aquests programes es va moldejant segons les variables macroeconòmiques i la negociació amb el sector industrial.

El pressupost inicial pels PEA són un calc dels exercicis de 2012 i 2013. Continua l'estratègia de no comptabilitzar aquesta despesa

3. Valors extrets de l'Institut Nacional d'Estadística

4. Real Decret-Llei 26/2012, de 7 de setembre, (BOE núm. 217).

5. Real Decret-Llei 10/2013, de 26 de juliol (BOE núm. 179).

6. Els 1.782,7 milions del crèdit extraordinari, més els 309,2 milions desemborsats per Indústria a l'Agència NETMA, l'organisme de l'OTAN per la gestió del programa Eurofighter, més 198,6 en concepte d'anticipaments reintegrables pel Ministeri d'Indústria (PGE), més els 4,95 inclosos en el pressupost de Defensa, més els 75,04 corresponents a material encara no entregat sumen un total de 2.730,49 milions, que es correspon amb el desfasament reconegut pel SEDEF fa just un any i que comprèn la suma d'insuficiències pressupostàries, no disponibilitat, inexecucions d'anys anteriors i les actualitzacions dels contractes en vigor. Entre els anys 2010 i 2011 van quedar sense executar 650,4 milions d'euros.

7. Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados, Comisión de Defensa del 23/05/2013. No. 325. Disponible a: http://www.congreso.es/public_oficiales/L10/CONG/DS/CO/DSCD-10-CO-325.PDF

Els PEA tenen una dotació en els PGE de 2014 de 6,84 M€, encara que la previsió és que es gastin uns 1.000 M€

Segui com sigui, els PEA tenen una dotació en els PGE del 2014 de 6,84 M€,⁸ encara que la previsió és que es gastin uns 1.000 M€.⁹ A la Taula 5 que apareix a continuació, es pot veure el pressupost del programa 122B de 2012 a 2014, on apareix el pressupost inicialment aprovat i la quantitat total realitzada.

Taula 5. Consignacions pressupostàries per als PEA (anys 2012-2014) (en milers d'euros corrents)

OBJECTIU	2012		2013		2014
	Pressupostat	Realitzat	Pressupostat	Execució Prevista	Pressupostat
Programes Especials	4.953,46	1.787.419,92	6.842,50	884.177,10	6.842,50

INDICADORS	2012		2013		2014
	Pressupostat	Realitzat	Pressupostat	Execució Prevista	Pressupostat
Helicòpters d'Atac	549,52	78.816,66	763,83	89.000,00	736,83
Programa A-400 M	869,33	992,03	1.165,67	47.768,47	1.165,67
Producció EF-2000 i ILS	3.534,61	1.179.424,11	4.940,00	376.490,00	4.940,00
Leopardo	0	242.337,28	0	2.429,00	0
Obús 155/52	0	0	0	32.473,29	0
Helicòpter multipropòsit	0	16.065,97	0	75.191,05	0
Vaixells d'acció marítima BAM	0	0	0	1.000,03	0
Míssils Alad (TAURUS)	0	187.799,35	0	15.085,71	0
Míssils Contracarro	0	35.967,94	0	34.580,06	0
Helicòpters de transport	0	27.824,41	0	0	0
Fragates F-105	0	19.473,65	0	69.859,12	0
NODOS CIS desplegable UME	0	718,53	0	5.965,20	0
Helicòpters EC-135	0	0	0	10.000,00	0
Fragates F-100	0	0	0	2.769,95	0
Vaixell LLX	0	0	0	93.290,19	0
Vaixell BAC	0	0	0	28.275,03	0

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

El 2012 es van pressupostar 4,95 M€ i van gastar-se 1.787,4 M€, doncs es va aprovar el crèdit extraordinari que mostra la Taula 6.

8. Idèntica, programa per programa, a la que van tenir el 2013.

9. Amb la nova reprogramació –diu el SEDEF– els compromisos de pagament dels propers anys baixaran substancialment, de 1.594, 1.628 i 1.919 M€ originalment previstos el 2013, 2014 i 2015, respectivament, a una xifra que avui estimem que se situarà entre els 800 i els 2.000 M€ anuals. Segons el projecte dels PGE del 2014, el 2015 preveuen una despesa de 873,54 M€, el 2016 de 1.028,14 M€ i el 2017 de 1.168,44 M€ (Annex d'inversions reals i programació plurianual MINIS-DEF).

Taula 6. Crèdit extraordinari de 2012

(Reial Decret-Llei 26/2012, de 7 de setembre)

Subconcepte	Denominació	Import (en euros)
659.01	Avió EF-2000	1.171.607.690
659.02	Helicòpter Tigre	76.267.140
659.03	Obús 155/52	16.065.970
659.04	Míssil SPYKE	27.824.410
659.05	Vaixell BAM	187.800.000
659.06	Blindat Leopard	242.337.280
659.07	Míssil IRIS-T	38.968.560
659.08	Helicòpter UME	21.181.310
659.09	Sistemes CIS UME	718.530
Total		1.782.770.890

El 2013 es van pressupostar 6,84M€ i la despesa prevista era de 884 M€, degut a un altre crèdit extraordinari (veure la Taula 7).

Taula 7. Crèdit extraordinari de 2013

(Reial Decret-Llei 10/2013, de 26 de juliol)

Subconcepte	Denominació	Import (en euros)
659.01	Fragata F-100	2.769.950,49
659.02	Avió EF-2000	371.550.000,00
659.03	Blindat c. LEOPARDO	2.429.001,43
659.04	Avió A-400M	46.602.795,60
659.05	Vaixell LLX	93.290.187,31
659.06	Helicòpter Tigre	88.263.170,00
659.07	Vaixell BAC	28.275.030,96
659.08	Obús 155/52	32.473.293,11
659.09	Míssil TAURUS	15.085.714,00
659.10	Fragata F-105	69.859.117,42
659.11	Vaixell BAM-1	1.000.025,00
659.12	Míssil C/C	34.580.062,43
659.13	Helicòpter NH-90	75.191.048,20
659.14	Nodes CIS UME	5.965.200,00
659.15	Helicòpter EC-135	10.000.000,00
Total		877.334.595,95

Amb aquesta enginyeria fiscal pot assegurar-se, com ja han fet altres mitjans, que Defensa continua veient menguats els seus recursos, i que aquests pressupostos suposen «un esforç sostingut per la recuperació» i «un nou sacrifici».¹⁰

10. ABC, 07/10/2013. Disponible a: <http://www.abc.es/espana/20131007/abci-crisis-lleva-delante-tercio-201310071332.html>

A la Comissió de Defensa ja mencionada, Argüelles va anunciar una reducció dels PEA per un valor de 3.850 M€, que es ratificaria el 2 d'agost de 2013, a través de l'Acord del Consell de Ministres, aprovant un nou perfil de pagaments dels PEA, una vegada ja reprogramats i ajustades les seves anualitats fins el 2030. El text de l'Acord de Ministres diu el següent:

«El Consell de Ministres ha autoritzat al Ministeri de Defensa, a proposta del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, a adquirir compromisos de despesa amb càrrec a exercicis futurs en funció de la necessitat d'atendre reprogramacions, ajustos d'anualitats i nous projectes corresponents a Programes Especials de Modernització, amb el que es facilitarà la gestió contractual dels Programes Principals.

Aquesta reprogramació dels Programes Especials de Modernització resulta equilibrada, realista i solidària, de manera que contribueix als objectius de l'economia espanyola. A més, modula l'impacte en el dèficit i redueix les necessitats de finançament amb el mínim impacte possible en la indústria de Defensa.

[...] el cost actual dels Programes Especials de Modernització ascendeix a 29.479,06 M€ pel període 2002-2030 segons les dades del Ministeri, quan, segons la valoració a 31 de desembre de 2012, el cost ascendia fins els 33.345,10 M€.

L'anterior autorització feta al Ministeri de Defensa per adquirir compromisos de despesa per exercicis futurs es va produir per acord del Consell de Ministres del 23 de desembre de 2009, relativa als Programes Especials de Modernització pels anys 2014 a 2025» (Taula 8).

Què podem extreure d'aquesta compareixença? Bàsicament que els 3.850 M€ que suposadament van ser retallats estan en entredit, ja que de moment assistim a una reprogramació basada en escenaris hipotètics que no auguren que aquest pla de reducció es compleixi.

La reprogramació dels PEA, més que reduir els compromisos de pagament associats a aquests programes, trasllada a futurs exercicis un problema més que segur

No és veritat que els compromisos de pagament associats als PEA es reduiran. La *retallada* més gran es fixa en els programes més costosos com són l'Eurofighter i l'A400M. Del primer no firmaran el contracte de l'anomenada Tranche 3B, última versió de l'avió de combat, per la qual cosa els 15 avions d'aquesta fase queden subjectes al compromís del Ministeri de Defensa de realitzar accions comercials per vendre'ls a altres països. En referència a l'A400M, l'Exèrcit de l'Aire es quedarà amb 14 de les 27 unitats que estaven demanades, per tant, els 13 avions estaran a la disposició de l'empresa Airbus Military per la seva exportació. Aquest fet, com ja es veu, no garantitza res: si el Ministeri de Defensa no ven els Eurofighter a altres clients en els plaços en els quals aquests avions haurien d'haver estat adquirits pel Ministeri espanyol, el consorci EADS exigirà una compensació que desconeixem. Si Airbus no ven els 13 A400M, els 800 M€ que es preveïen estalviar per no haver d'executar una despesa per equipar aquestes 13 unitats ni pel seu manteniment s'haurà de tornar a imputar com a despesa, a més a més del cost dels avions. En resum, tot el que es diu està condicionat. L'únic segur és, com veurem al següent punt, que de moment es treuen un problema de sobre traslladant-ho a futurs governs.

En 2009 es va fixar el sostre màxim en 26.692 M€ fins a l'any 2025 que, un any després, al desembre de 2010, ja estava actualitzada a 31.631 M€

Sí que és veritat que es modula l'impacte del dèficit en aquests programes. S'ha aplaçat fins el 2015 l'entrega de 12 Eurofighters i fins el 2016 de la primera unitat de l'A400M. Per enèsima vegada, una jugada mestre que busca que la imputació com a dèficit públic associada als PEA sigui un problema a resoldre per futurs governs. El mateix SEDEF ho afirma amb contundència:

«Quan nosaltres diem que l'impacte en el dèficit s'ha reduït fins a l'any 2015, estem parlant que el que hem fet és rebaixar aquest impacte els anys 2012, 2013 i 2014; però això que rebaixem en aquests anys sortirà més endavant [...] aquesta és una forma de gestionar l'impacte en el dèficit. No es tracta de dir que tenim una vareta màgica amb la qual el dèficit que queda per comptabilitzar en els programes especials ara l'hem

Taula 8. Reprogramació dels PEA (en milions d'euros corrents)

LEGISLATURA PEDRO MORENÉS

Denominació del Programa	Data d'autorització del Consell de Ministres	Import Contractual (SP0)	Despesa Autoritzada ACM 2009 (SP1)	Import Actualitzat Desembre 2010 (SP2)	Situació Desembre 2012	Situació Maig 2013	Diferència entre Des. 2012 i Maig 2013
Fragates F-100	14/01/1997	1.683	2.007	1.810	1.997,5	1.997,5	0
Avions EF 2000 (Eurofighter)	20/11/1997	9.255	9.255	11.718	13.596,47	10.629,86	-2.966,61
Blindats Leopard	23/12/1998	1.910	2.390	2.399	2.524,56	2.524,56	0
VI LEGISLATURA (1996-2000)		12.847	13.652	15.927	18.118,53	15.151,92	-2.966,61
Avions A-400M	16/11/2001	3.453	4.453	5.493	5.819,37	5.018,94	-800,43
Submarí S-80	05/09/2003	1.756	2.136	2.212	2.135,54	2.135,54	0
Vaixell Projectió Estratègic	05/09/2003	360	375	462	505,47	462,36	-43,11
Helicòpter de combat Tigre	05/09/2003	1.274	1.517	1.580	1.548,03	1.515,03	-33
Vehicle Pizarro (2ª sèrie)	05/09/2003	708	787	845	949,95	786,95	-163
VII LEGISLATURA (2000-2004)		7.549	9.257	10.592	10.958,36	9.918,82	-1.039,54
Míssil IRIS-T	23/12/2004	247	285	291	282,43	282,43	0
Fragata F-105	20/05/2005	750	823	834	836,24	827,76	-8,48
Vaixell Acció Marítima (BAM)	20/05/2005	352	390	488	530,41	509,93	-20,48
Vaixell d'Aprovisionament en Combat	20/05/2005	213	229	238	260,16	255,03	-5,13
Míssil SPIKE-LR	20/05/2005	324	365	356	364,69	364,69	0
Helicòpters NH-90	20/05/2005	1.260	1.260	2.463	1.492,44	1.682,44	190
Míssil ALAD (TAURUS)	24/06/2005	57	60	60	59,64	59,64	0
Obús REMA 155/52 SIAC	01/07/2005	181	196	200	195,99	196	0,01
VIII LEGISLATURA (2004-2008)		3.504	3.724	5.051	4.142,56	4.298,48	155,92
Nodos CIS desplegable	24/12/2008	60	60	61	60,37	60,37	0
Helicòpter mig UME	14/12/2007	76	76	80	80,01	80,01	0
Avió Apagafocs UME	14/12/2007	44	41	41	40,55	40,55	0
IX LEGISLATURA (2008-2011)		60	60	61	60,37	60,37	0
Total		23.960	26.693	31.631	33.279,82	29.429,59	- 3.850,23

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

reduit, sinó que el que hem fet és gestionar-lo i aprofitar la renegociació perquè l'impacte en el dèficit sigui menor en aquests primers anys de crisi, amb l'esperança que en aquest país, a partir de l'any 2015, l'economia comenci a recuperar la seva trajectòria natural de creixement i que el dèficit deixi de ser un assumpte tan prioritari»¹¹

La reprogramació del 23 de desembre del 2009 va fixar el sostre en 26.692 M€ fins l'any 2025 que, un any després, el desembre de 2010, ja estava actualitzada fins els 31.631 M€ (recordem que l'anterior Secretari de Defensa, Constantino Méndez, va avisar que, per «desviacions en els costos dels programes», la factura podria estar en un marge d'entre 31.600 i 36.800 M€).¹² Com es pot veure en el text de l'Acord del Consell de Ministres ja mencionat, la reprogramació ha extès els seus terminis del 2025 al 2030, i entre una i l'altra hi ha un increment de 2.737 M€: aquesta és l'única realitat. «D'aquesta forma, el que hem introduït és un alleujament a les empreses i hem aparcat el tema de la devolució fins que es trobi una solució definitiva», va dir Argüelles.¹³

Pedro Morenés, espera que el 2015 el Govern pugui iniciar nous programes d'armament

Sí que és veritat que s'obre la porta a la possibilitat d'abordar nous programes. Ja hi ha programes a la recàmera des de fa anys.¹⁴ El ministre de l'àrea, Pedro Morenés, espera que el 2015 el Govern pugui iniciar nous programes d'armament: «M'agradaria pensar que a partir de l'any 2015 poguéssim iniciar almenys un nou programa a cada Exèrcit». Va apuntar també, que l'Exèrcit de Terra *necessita* «un vehicle blindat de rodes»,¹⁵ l'Armada ha «d'anar evolucionant en aspectes referents com les Fragates, entre altres coses»¹⁶ i l'Exèrcit de l'Aire «inevitablement ha d'estar pensant en avions no tripulats perquè és, sens dubte, cap on va el futur», va assenyalar Morenés.

La política del Govern és la de continuar impulsant els programes d'armaments, tan en adquisicions per a les forces armades com en ajudes a les empreses per la producció i exportació d'armes.¹⁷ Un escenari que sens dubte beneficiarà els interessos de les indústries militars espanyoles, encara que això pugui suposar com a contrapartida, l'augment del deute públic.

INVESTIGACIÓ I DESENVOLUPAMENT MILITAR

L'assignació corresponent a la recerca militar en els PGE per a l'exercici de 2014 és de 506,84 M€; el que representa un augment del 39,5%

L'assignació corresponent per a la investigació militar als PGE per a l'exercici de 2014 és de 506,84 M€.¹⁸ El 2013, el pressupost d'aquest apartat va ascendir a 363,38 M€ que representa un augment del 39,5%. L'apartat corresponent al pressupost de la investigació civil arriba als 5.633,15 M€, que representa un augment de l'1,3% respecte el pressupost de 2013, que va ascendir fins als 5.562,45 M€. La inversió en investigació militar per contra, és d'un 8,26% del total de la investigació civil i militar. En canvi, el 2013 només representava el 6,13% del total. Aquestes dades indiquen quines són les línies d'investigació que vol potenciar el Govern actual.

11. Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados, Comisión de Defensa del 23/05/2013. No. 325. Disponible a: http://www.congreso.es/public_oficiales/L10/CONG/DS/CO/DSCD-10-CO-325.PDF

12. Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados, Comisión de Defensa del 21/09/2011.

No. 838. Disponible a: http://www.congreso.es/public_oficiales/L9/CO NG/DS/CO /CO _838.PDF

13. Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados, Comisión de Defensa del 23/05/2013. No. 325.

Disponible en: http://www.congreso.es/public_oficiales/L10/CO NG/DS/CO /DSCD-10-CO -325.PDF

14. El Secretari de Defensa va remarcar la necessitat de reprendre «com abans millor» nous programes d'armament quan es recuperi l'economia i per això s'ha de tractar de no perjudicar el sector fins llavors. Així, per exemple, va mencionar la inversió de 60 milions en el programa de 12 Helicòpters EC-135 (Ecocharlie), per mantenir els llocs de treball de la fàbrica d'Eurocopter a Albacete. El economista, disponible a <http://ecodiario.eleconomista.es/espana/noticias/5204696/10/13/los-programas-especiales-de-armamento-volveran-a-requerir-financiacion-extrapresupuestaria-en-2014.html>

15. Els anomenats vehicles 8x8 dels que se'n va planejar la compra de 300 unitats per uns 1.300 M€.

16. Cinc vaixells d'Acció Marítima per l'Armada per un import aproximat de 740 M€.

17. Font, T., Melero, E., Simarro, C. *Exportacions espanyoles d'armament 2003-2012. Anàlisi del recolzament institucional a les exportacions d'armes*. Disponible a: http://www.centredelas.org/images/stories/informes/informe18cas_web.pdf

18. Pressupostos Generals de l'Estat 2014. *Libro Amarillo*, pàg. 104.

Investigació militar

Les assignacions dedicades a la recerca militar als PGE de 2014 provenen, fonamentalment de dos programes: un del Ministeri de Defensa (programa 464A, investigació o estudis de les Forces Armades), i un altre, del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme (programa 464B, recolzament a la innovació tecnològica en el sector de la defensa). El pressupost del programa 464A ascendeix a 163,3 M€, que representa un augment del 12,4% respecte el 2013. I el programa 464B ascendeix a 343,6 M€, amb un augment del 57,5% en comparació amb el 2013. Ambdós programes es poden considerar, en un marc d'asfíxia del sector científic civil, com un veritable escàndol polític.

En la part justificativa del programa 464A, *Investigació i estudis de les Forces Armades*, es diu que «les activitats d'R+D en defensa, tenen per finalitat contribuir a dotar a les Forces Armades espanyoles de sistemes d'armes i equipament amb el nivell tecnològic i les característiques de tot ordre més adequades per a les futures missions i ajudar a preservar i fomentar la base industrial i tecnològica espanyola de defensa». Dins d'aquest programa –464A– es financen dos centres, el Canal d'Experiències Hidrodinàmiques del Pardo (CEHISPAR) i l'Institut Nacional de Tècnica Aeroespacial Esteban Terradas (INTA).

La missió fonamental del CEHISPAR és l'estudi, experimentació i recerca dels aspectes hidrodinàmics de la construcció naval militar, mercant, pesquera i esportiva. Les seves activitats es centren en l'experimentació amb models per l'estudi i projecte de vaixells, la recerca encaminada a l'estalvi energètic dels vaixells i a l'estudi hidrodinàmic. També realitza activitats de certificació.

L'INTA està especialitzat en la recerca i desenvolupament tecnològic espacial, incloent les activitats comercials de certificació i homologació de productes. Continua amb els principals projectes posats en marxa anteriorment com és el cas del programa PNOT (Programa Nacional d'Observació de la Terra) l'objectiu del qual és desenvolupar el sistema de comandament, monitorització i generació dels productes terrestres del satèl·lit PAZ, el desenvolupament d'un microsatèl·lit i d'un picosatèl·lit així com també d'un vehicle aeri no tripulat, MILANO, que tal i com s'indica a la justificació del programa 464A, té un alt interès estratègic. Per altra banda, l'INTA recolza a la indústria militar en diferents programes com l'avió de transport militar Airbus-400M, en programes de certificació d'helicòpters militars, en el programa de l'avió de combat Eurofighter EF-2000 i en programes d'homologacions d'avions. També participa en el programa europeu Galileu de navegació per satèl·lit.

A la Taula 9 s'especifiquen les assignacions de cada concepte dins del programa 464A dels PGE dels anys 2013 i 2014, així com també les variacions percentuals de la despesa prevista de 2014 respecte el 2013. El pressupost del CEHISPAR pel 2014 no pateix cap variació respecte el 2013, mentre que l'INTA experimenta un augment d'un 26,9%. S'ha de destacar l'augment d'un 206% de les despeses corrents i disminucions d'un 65% de les despeses financeres de l'INTA.

**Taula 9. Distribució de les despeses corresponents al programa 464A
Investigació i estudis de les Forces Armades**

(les quantitats estan expressades en milers d'euros)

	Pressupost 2013	Pressupost 2014	Variació 2013-14 (%)
Despeses de Personal	20.419,08	18.798,29	-7,9
Despeses corrents	3.974,82	4.197,58	+5,6
Inversions reals	36.546,82	34.719,48	-5,0

**CANAL D'EXPERIÈNCIES
HIDRODINÀMIQUES
DEL PARDO**

Despeses de Personal	3.628,35	3.628,35	0,0
Despeses corrents	860,81	860,81	0,0
Transferències corrents	66	66	0,0
Inversions reals	695,20	695,20	0,0
Actius financers	60,1	60,1	0,0
TOTAL CEHIPAR	5.310,46	5.310,46	0,0

**INSTITUT NACIONAL
DE TÈCNICA AEROESPACIAL
ESTEBAN TERRADAS**

Despeses de Personal	46.797,31	46.333,44	-1,0
Despeses corrents	9.925,06	30.404,32	+206,3
Despeses financeres	135,31	46,14	-65,9
Transferències corrents	709,71	632,99	-10,8
Inversions reals	21.213,34	22.596,98	+6,5
Actius financers	200	200	0,0
Passius financers	56	57	+1,8
TOTAL INTA	79.036,73	100.270,87	+26,9

TOTAL programa 464A	145.287,91	163.296,68	+12,4
----------------------------	-------------------	-------------------	--------------

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

S'ha denunciat repetidament que la dotació pressupostària del programa 464B és una ajuda encoberta a la indústria militar

Una altra font de finançament de l'R+D+i militar és el programa 464B, *Support a la innovació tecnològica en el sector de la defensa*, del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme. L'objectiu d'aquest programa és recolzar la participació de les empreses espanyoles en el desenvolupament de projectes tecnològics relacionats amb la defensa. Els projectes més destacats per a l'exercici 2014 són: l'avió de transport militar Airbus-4000M amb una dotació de 60 M€; el submarí S-80 amb 208 M€ i l'helicòpter NH90, amb 75 M€. ¹⁹ Alguns d'aquests projectes (Airbus-400M i Eurofighter) també reben finançament amb el programa 464A.

S'ha denunciat repetidament²⁰ que la dotació pressupostària del programa 464B és una ajuda encoberta a la indústria militar. Aquestes ajudes es consideren crèdits que el Ministeri d'Indústria atorga a les empreses de defensa a un interès del 0% a retornar en 20 anys (condicions molt favorables que no s'apliquen en altres

19. «Indústria aporta 343 milions per la innovació tecnològica», *Infodefensa.com*, 9 octubre 2013.

20. P. Ortega; «L'escàndol dels crèdits R+D militar». *Materials de Treball*, núm. 34, juliol 2008, p. 3-4.

sectors). Però la quantitat retornada per part de les empreses és pràcticament nul·la, després de més de quinze anys d'existència del programa i rebre més de 15.000 M€ (Taula 4 de l'Annex). Per això, de fet, es converteix en un finançament camuflat de les empreses militars. Els últims cinc anys hi ha hagut una reducció de l'assignació pressupostària a aquest programa. L'elevat augment del pressupost pel 2014 indica un gir de tendència clar, això fa pensar que, donada la situació, el Govern pot utilitzar aquests recursos per finançar la indústria militar i els futurs PEA.

Com ja hem dit, el pressupost dedicat a la recerca militar pel 2014 és de 506,84 M€. No obstant això, aquesta quantitat ha de ser considerada com una quota inferior, ja que existeixen altres partides pressupostàries que poden tenir una finalitat militar encara que no s'especifiqui. Així, per exemple, el programa 467C, *Investigació i desenvolupament tecnològic-industrial*, del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme amb un total de 227 M€, se'n destinen 25 M€ a l'empresa Hisdesat pel satèl·lit Ingenio. Hisdesat és un operador de serveis governamentals per satèl·lit, que actua fonamentalment en àrees de defensa, seguretat, intel·ligència i assumptes exteriors. A la seva pàgina web²¹ s'indica que el satèl·lit Ingenio tindrà «principalment usuaris civils», per tant també tindrà aplicacions militars. Per altra banda, en aquest mateix programa 467C, es destinen 30,8 M€ pel finançament de projectes estratègics de desenvolupament en el sector aeronàutic i 152 M€ a la participació de Programes Especials. Tenint en compte l'interès que mostra el Ministeri de Defensa en el sector aeroespacial (com a recordatori, el pressupost de l'INTA experimenta un augment del 26,9%), no seria estrany que una part d'aquests recursos tinguin un destí militar. És possible que existeixin altres partides pressupostàries que, encara que aparentment tinguin un objectiu civil, en part s'utilitzen per aplicacions militars. Tot això contribuirà a augmentar el pressupost de la investigació militar.

És possible que existeixin altres partides pressupostàries que, encara que aparentment tinguin un objectiu civil, en part s'utilitzin per a aplicacions militars

COMPARACIÓ DE LA INVESTIGACIÓ CIVIL AMB LA INVESTIGACIÓ MILITAR

El pressupost assignat a la investigació civil per l'any 2014 ascendeix a 5.633,15 M€ que representa un augment de l'1,3% respecte el 2013, un augment però, molt inferior a la investigació militar (39,5%). A la presentació dels PGE de 2014 el Govern argumenta que la R+D+i civil ha estat una de les prioritats dels pressupostos dels últims anys.²² Les dades no semblen donar la raó al Govern, ja que la retallada a la R+D+i supera el 30% des de 2009 (i un 40% a l'apartat de les subvencions).²³

La recerca civil per a l'any 2014 ascendeix a 5.633,15 M€, la qual cosa representa un augment de l'1,3% respecte a 2013, augment molt inferior al de la recerca militar (39,5%)

Tampoc la comunitat científica avala les afirmacions del Govern, ans al contrari, denuncia l'escassetat de recursos destinats a la investigació.²⁴ Malgrat aquest fet, hem de reconèixer que els pressupostos de 2014 presenten un canvi de tendència a l'augmentar l'assignació en lloc de les retallades dutes a terme els últims anys. Recordem que el finançament de la investigació espanyola està a la cua d'Europa. La inversió en R+D+i a l'Estat espanyol representa només l'1,39% del PIB (el 0,79% de la inversió pública i el 0,6% de la privada).²⁵ L'Estat espanyol es situa en el lloc 18 d'Europa en inversió en R+D+i, i està lluny de la mitjana dels països europeus, que és del 2% del PIB. La política del Govern no ajuda ni a redreçar aquesta situació ni a aproximar-nos al nivell de la R+D europea.

21. Hisdesat. Consulteu < http://www.hisdesat.es/esp/satelites_observ-ingenio.html >

22. PGE 2014, *Libro Amarillo*, pág. 166

23. A. Rivera; «La comunidad científica denuncia que la I+D está al borde del colapso», *El País*, 20 de maig de 2013.

24. Veure per exemple el comunicat «Asfixia de la I+D en España» de la Conferència de Rectors de les Universitats espanyoles (CRUE) o el del col·lectiu «Carta de la Ciència» que subscriu la Confederació de Societats Científiques d'Espanya (COSCE), la CRUE, els sindicats CC OO i UGT, la Federació de Joves Investigadors, la Plataforma Investigació Digna i més de 40.000 científics i tecnòlegs.

25. M. Rodríguez; «El Gobierno prevé congelar la inversión pública en I+D hasta 2020», *Público*, 1 de maig de 2013.

El finançament de la recerca espanyola està a la cua d'Europa amb un 1,39% del PIB, en el lloc 18, lluny de la mitjana dels països europeus, que és del 2% del PIB

A la Taula 10 mostrem les assignacions pressupostàries dels programes d'investigació del Ministeri d'Economia i Competitivitat i també les del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme. Observant amb detall les despeses previstes, és evident que la investigació militar en surt molt afavorida respecte de la civil, i més si tenim en compte els augments percentuals de cada programa. Tots els programes, excepte un, tenen augments inferiors als augments dels programes de la R+D militar.

Taula 10. Variació del pressupost en R+D per ministeris i programes (2013-2014)

(en milers d'euros)

		Pressupost 2013	Pressupost 2014	Variació (%)
MINISTERI D'ECONOMIA I COMPETITIVITAT				
463A	Investigació científica	595.066,38	600.763,40	1,0
463B	Foment i coordinació de la Investigació científica i tècnica	1.411.161,29	1.464.723,46	3,8
465A	Investigació sanitària	279.965,92	286.762,84	2,4
467A	Astronomia i astrofísica	16.587,19		-100,0
467C	Investigació i desenvolupament tecnològic-industrial	2.007.991,90	2.007.894,29	0,0
467D	Investigació i experimentació agrària	69.391,98	78.887,93	13,7
467E	Investigació oceanogràfica i pesquera	56.754,75	59.397,71	4,7
467F	Investigació geològic-minera i mediambiental	25.111,69	24.955,93	-0,6
467H	Investigació energètica, mediambiental i tecnològica	82.664,07	83.424,92	0,9
TOTAL Investigació MEC		4.544.695,17	4.606.810,48	1,4
MINISTERI DE DEFENSA				
464A	Investigació i estudis de les Forces Armades	145.287,91	163.296,68	12,4
MINISTERI D'INDÚSTRIA, ENERGIA I TURISME				
464B	Recolzament a la innovació tecnològica al sector de la defensa	218.152,52	343.600,00	57,5
467C	Investigació i desenvolupament tecnològic-industrial	235.587,71	227.345,92	-3,5
467G	Investigació i desenvolupament de la Societat de la Informació	89.808,15	89.840,79	0,0
467I	Innovació tecnològica de les telecomunicacions	561.293,76	587.182,95	4,6

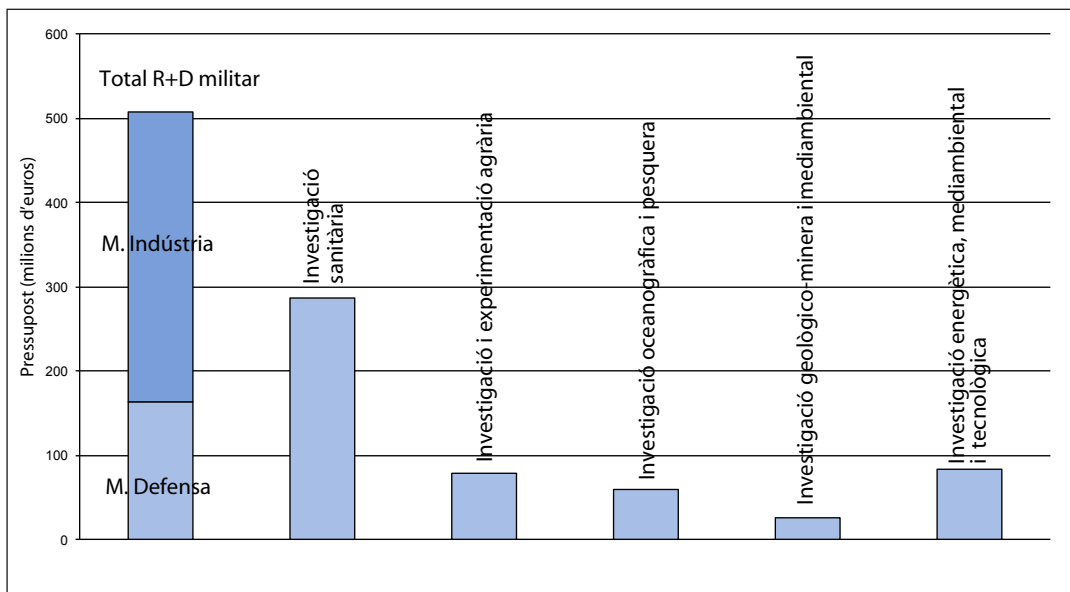
Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

La investigació militar segueix tenint més pes pressupostari que altres activitats que tenen un marcat interès social i/o tecnològic. Per a això només cal consultar la Taula 10. Per a una millor comparació visual, es mostren en el Gràfic 2 els pressupostos d'alguns programes d'investigació civil i el programa d'investigació militar.

La recerca militar segueix tenint major importància pressupostària que altres activitats de clar interès social o tecnològic

Hem de fer notar que, si bé la despesa prevista per a investigació militar pot ser superior a la presentada als PGE –com hem comentat, hi pot haver despeses que tinguin un destí militar malgrat haver estat presentats com a despesa civil–, la inversió en investigació civil serà amb tota probabilitat inferior a la pressupostada, atès que, habitualment, no s'arriba a utilitzar tot el capital pressupostat. Aproximadament un 60% del pressupost per investigació civil és en forma de crèdits, destinats a la concessió de préstecs i avançaments. Per tant, són recursos que les institucions científiques han de retornar. A més a més, en la majoria de casos es demana un cofinançament per ser concedits. Degut a la dificultat

Gràfic 2. Pressupostos del programa d'investigació militar (464A i 464B) i d'alguns programes d'investigació civil



d'obtenir recursos propis per retornar aquests crèdits, aquest apartat del pressupost normalment no és utilitzat en la seva totalitat. En contrast, els crèdits per a la investigació militar són totalment utilitzats (sempre es gasta més del pressupostat inicialment). Així doncs, en la liquidació del pressupost de l'any 2012 va utilitzar-se el 100% del programa 464 (Investigació militar) provinent del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, mentre que el programa 467 (la major part correspon a la investigació civil) del Ministeri d'Economia i Competitivitat només es va utilitzar el 28,5% del pressupostat.

CONCLUSIONS

És cert que la crisi dintre d'Europa afecta especialment aquelles economies menys desenvolupades. Però això no és un obstacle perquè els governs d'aquets països, entre ells l'Estat espanyol, no facin front a la crisi avortant aquelles despeses que es poden considerar com «improductives».²⁶ La despesa militar, en el seu conjunt, no és productiva i dificulta el desenvolupament econòmic, ja que aquesta mateixa despesa dedicada al desenvolupament de béns de l'economia real tindria un efecte més positiu. Per exemple, la R+D militar podria dedicar-se a R+D civil; les inversions en armament, especialment els PEA, podrien anul·lar-se, i destinar aquets recursos i equipaments a equips civils; els efectius militars podrien reduir-se, no per engrandir les llistes de l'atur, sinó per fer altres funcions de serveis públics que tinguessin un impacte més gran en el benestar de la població.

Les enormes despeses efectuades als PEA i els compromisos adquirits de cara al futur, demostren que la despesa en armament fa augmentar el dèficit públic i genera endeutament. Des de l'any 1996 aquests programes han consumit 15.260 M€ (que seran 16.120 el 2014) en crèdits concedits a les empreses des del Ministeri d'Indústria (veure taula 7 de l'Annex) en concepte d'R+D. Avui és difícil predir el cost final que poden arribar a tenir aquests programes.

Té molt sentit la campanya iniciada per diversos col·lectius de la societat civil que pretenen dur a terme una auditoria sobre les causes que han generat un deute molt proper al 100% del PIB (un bilió d'euros), que des de 2010 ha crescut un

Les enormes despeses efectuades en els PEA i els compromisos adquirits de cara al futur demostren que la despesa en armament fa augmentar el dèficit públic i genera endeutament

26. El que es mostra entre comes ve a indicar que no tots els béns anomenats "productius" ho són des d'un punt de vista de sostenibilitat ambiental, és a dir, que poden tenir un impacte negatiu en el "desenvolupament" al no tenir en compte magnituds que no són les del creixement econòmic.

És pertinent auditar aquest enorme deute militar per conèixer els detalls d'aquests contractes, sobre costos o possibles comissions que puguin comportar l'exigència de responsabilitats polítiques

50% i que ha servit, principalment per protegir a la banca i altres creditors financers de l'exterior. És pertinent auditar aquest enorme deute militar per conèixer els detalls d'aquests contractes, sobre costos i possibles comissions que puguin comportar l'exigència de responsabilitats polítiques i, per què no, criminals.

L'anàlisi del pressupost de defensa presentat per l'any 2014, com ve succeint especialment els anys 2012 i 2013, és un engany a l'opinió pública realitzat amb premeditació manifesta, que com ja ha indicat el mateix Secretari d'Estat de Defensa, l'any que ve es tornarà a proveir de crèdits que satisfacin a les empreses militars els pagaments que el pressupost no contempla.

ANNEX

Taula 1. Pressupost del Ministeri de Defensa liquidat 2004 – 2013

Conceptes	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Ministeri de Defensa	7.529,72	7.892,32	8.571,34	9.340,08	9.810,79	9.344,21	8.715,19	8.301,09	9.066,29	7.774,96
Organismos Autònoms del Ministeri de Defensa	1.557,14	1.554,37	1.600,13	1.654,83	1.613,57	1.280,31	1.242,01	1.195,04	1.108,18	976,65
Centro Nacional de Inteligencia**	130,05	180,00	208,57	241,57	264,71	255,06	241,37	228,20		
Total Defensa	9.216,91	9.626,69	10.380,04	11.236,48	11.689,07	10.879,58	10.198,57	9.724,33	10.174,47	8.751,61

Anys	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total Ministeri de Defensa liquidat	9.216,91	9.626,69	10.380,04	11.236,48	11.689,07	10.879,58	10.198,57	9.724,33	10.174,47	8.751,61
Total Ministerio Defensa inicial	8.093,36	8.456,55	8.857,25	9.576,52	10.091,95	9.726,36	9.154,42	8.560,09	7.411,74	6.913,65
Diferència	-1.123,55	-1.170,14	-1.522,79	-1.659,96	-1.597,12	-1.153,22	-1.044,15	-1.164,24	-2.762,73	-1.837,96
% Variació	13,8	13,8	17,2	17,3	15,8	11,9	11,4	13,6	37,3	26,6

* Liquidació provisional a setembre del 2013

** Es consigna el pressupost inicial, a partir de l'any 2012 ha deixat de dependre de Defensa. El CNI s'acull a la llei de secrets oficials i no facilita la liquidació

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

Taula 2. Despesa liquidada de Forces Militars a l'exterior (en milions d'euros corrents)

Any	Pres. Inicial	Pres. Liquidat
1990	0,00	6,01
1991	0,00	42,07
1992	0,00	14,37
1993	0,00	57,19
1994	0,00	103,19
1995	0,00	133,70
1996	0,00	179,94
1997	0,00	122,28
1998	0,00	146,38
1999	0,00	249,23
2000	60,10	239,63
2001	60,10	241,34
2002	60,10	330,55
2003	60,10	414,82
2004	60,10	380,62
2005	18,36	422,50
2006	18,36	563,90
2007	17,36	642,50
2008	17,36	668,74
2009	14,36	713,50
2010	14,36	787,90
2011	14,36	861,39
2012	14,36	925,79
2013	14,36	514,42
2014	14,36	
Total	458,10	8.761,96

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat i Consell de Ministres

Taula 3. Pressupost inicial de les inversions militars / Estat (en milions d'euros corrents)

Any	Inversions Defensa	I+D militar Ministeri Indústria	Inversió Militar Total	Inversió pública Estat Central	% Inversió Defensa/ Estat Central
2005	2.199,70	1.014,60	3.214,30	11.737,05	27,39
2006	2.229,84	1.358,01	3.587,85	25.263,44	14,20
2007	2.379,41	1.265,06	3.644,47	28.629,74	12,73
2008	2.464,32	1.388,57	3.852,89	31.767,26	12,13
2009	2.005,86	1.157,52	3.163,38	31.503,65	10,04
2010	1.463,26	979,22	2.442,48	29.276,86	8,34
2011	1.211,68	794,84	2.006,52	20.684,06	9,70
2012	782,75	582,77	1.365,52	15.531,57	8,79
2013	551,03	218,15	769,18	13.033,78	5,90
2014	557,04	343,60	900,64	12.094,93	7,45

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

Taula 4. I+D militar (en milions d'euros corrents)

Anys	I+D Ministeri Defensa	I+D militar Ministeri Indústria	Total I+D Militar	I+D total	% Militar/total
1997	290,11	210,36	500,47	1.352,68	37,00
1998	300,14	581,00	881,14	1.867,95	47,20
1999	294,75	1.198,58	1.493,33	2.767,84	54,00
2000	293,48	964,11	1.257,59	3.053,86	41,20
2001	382,11	947,8	1.329,91	3.435,30	38,70
2002	314,04	1.176,85	1.490,89	3.465,40	38,30
2003	322,97	1.049,90	1.372,87	4.000,12	34,30
2004	303,42	1.070,00	1.373,42	4.402,00	31,20
2005	315,69	1.014,60	1.330,29	4.972,23	26,70
2006	325,88	1.358,01	1.683,89	6.510,81	26,00
2007	361,04	1.225,06	1.586,10	8.060,42	19,70
2008	355,67	1.308,57	1.664,24	9.342,55	17,82
2009	312,41	1.149,92	1.462,33	9.654,29	15,15
2010	231,89	950,91	1.182,80	9.128,80	12,96
2011	203,91	770,71	974,62	8.493,11	11,47
2012	174,05	582,77	756,82	6.397,62	11,83
2013	145,29	218,15	363,44	5.926,29	6,13
2014	163,24	343,60	506,84	6.139,99	8,26
Total		16.120,90			

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

Taula 5. Despesa militar 2005-2014 (en milions d'euros corrents)

Conceptes	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	2014***	Variació 2005-2014
Ministeri de Defensa	7.024,79	7.416,53	8.052,76	8.492,61	8.240,77	7.694,86	7.156,38	6.316,44	5.937,00	5.745,77	
Organismos Autónomos del Ministerio de Defensa	1.242,02	1.232,15	1.282,19	1.334,63	1.230,53	1.218,19	1.175,51	1.095,30	976,65	1.030,98	
Centre Nacional d'Intel·ligència**	189,74	208,57	241,57	264,71	255,06	241,37	228,20				
Total Defensa	8.456,55	8.857,25	9.576,52	10.091,95	9.726,36	9.154,42	8.560,09	7.411,74	6.913,65	6.776,75	-19,80%
Clases passives militares	2.855,16	2.993,18	3.102,21	3.184,35	3.298,14	3.328,59	3.252,15	3.344,35	3.352,97	3.314,00	
ISFAS (Altres Ministeris)	571,98	587,80	563,62	565,60	602,53	617,53	624,89	577,52	549,18	556,37	
Guardia Civil (Ministeri Interior)	2.143,72	2.364,38	2.657,51	2.893,37	2.941,51	2.973,17	2.790,96	2.733,52	2.659,18	2.615,67	
Ministeri Indústria (I+D i ajudes militars)	1.014,60	1.358,01	1.265,06	1.388,57	1.157,52	979,21	794,84	582,77	218,15	343,60	
OTAN, UEO (Ministeri Afers Exteriors)	18,03	8,83	7,79	7,80	56,57	11,07	9,82	14,95	15,20	15,20	
Total Defensa criteri OTAN	15.060,04	16.169,45	17.172,71	18.131,64	17.782,63	17.063,99	16.032,75	14.664,85	13.708,33	13.621,59	-9,55%
Centre Nacional d'Intel·ligència**								221,20	203,69	203,69	
Interessos del Deute Públic	1.117,77	919,91	844,61	858,68	834,57	1.125,20	1.212,00	1.170,18	1.385,38	1.197,60	
TOTAL DESPESA MILITAR INICIAL	16.177,81	17.089,36	18.017,32	18.990,32	18.617,20	18.189,19	17.244,75	16.056,23	15.297,40	15.022,88	-7,13%
Diferència entre final i inicial	1.170,14	1.522,79	1.659,96	1.597,12	1.153,22	1.044,15	1.164,24	2.762,73	1.837,96	1.503,85 ****	
TOTAL DESPESA MILITAR FINAL (liquidat)	17.347,95	18.612,15	19.677,28	20.587,44	19.770,42	19.233,34	18.408,99	18.818,96	17.135,36	16.526,73	-4,73%
Despesa militar final/PIB	1,91%	1,89%	1,87%	1,89%	1,88%	1,83%	1,73%	1,79%	1,64%	1,58%	
Despesa Militar inicial/ Pressupost total Estat	6,67%	6,11%	5,53%	5,42%	5,11%	4,70%	4,76%	5,20%	4,49%	3,90%	

* La liquidació és provisional a setembre de 2013

** El Centre Nacional d'Intel·ligència a partir de 2012 deixa de dependre del Ministeri de Defensa

*** Proposta inicial Govern pel 2014

**** Estimació mitja 2004-2013

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

Taula 6. Despesa militar 2003 - 2012 (en milions d'euros constants 2011)

Conceptes	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Ministeri de Defensa	8.005,60	8.095,57	8.148,65	8.310,86	8.779,15	8.896,14	8.657,18	7.940,79	7.156,38	6.165,63
Organismos Autònoms del Ministeri de Defensa	1.405,16	1.421,47	1.440,72	1.380,73	1.397,85	1.398,05	1.292,71	1.257,12	1.175,51	1.069,15
Centre Nacional d'Intel·ligència**	170,50	194,33	220,10	233,72	263,36	277,29	267,95	249,08	228,20	
Total Defensa	9.581,25	9.711,37	9.809,47	9.925,31	10.440,35	10.571,47	10.217,84	9.446,99	8.560,09	7.234,78
Classes passives militars	3.233,65	3.221,95	3.311,94	3.354,12	3.382,04	3.335,66	3.464,80	3.434,97	3.252,15	3.264,50
ISFAS (Altres Ministeris)	571,99	662,05	663,49	658,68	614,46	592,47	632,98	637,27	624,89	563,73
Guàrdia Civil (Ministeri Interior)	2.452,90	2.496,50	2.486,68	2.649,49	2.897,23	3.030,85	3.090,15	3.068,19	2.790,96	2.668,25
Ministerio Industria (I+D y ayudas militares)	1.297,15	1.332,87	1.176,92	1.521,77	1.379,17	1.454,55	1.216,01	1.010,51	794,84	568,86
OTAN, UEO (Ministeri Afers Exteriors)	9,06	13,45	20,91	9,89	8,49	8,17	59,43	11,42	9,82	14,59
Total Defensa criteri OTAN	17.145,99	17.438,20	17.469,42	18.119,26	18.721,75	18.993,17	18.681,20	17.609,35	16.032,75	14.314,71
Centro Nacional de Intel·ligència**										215,92
Interessos del Deute Públic	1.484,43	1.445,66	1.296,60	1.030,84	920,80	899,48	876,74	1.161,16	1.212,00	1.142,24
TOTAL DESPESA MILITAR INICIAL	18.630,41	18.883,86	18.766,02	19.150,10	19.642,55	19.892,65	19.557,94	18.770,51	17.244,75	15.672,87
Diferència entre final i inicial	883,85	1.348,17	1.357,35	1.706,42	1.809,69	1.673,01	1.211,49	1.077,52	1.164,24	2.696,77
TOTAL DESPESA MILITAR FINAL (liquidat)	19.514,26	20.232,03	20.123,36	20.856,52	21.452,24	21.565,66	20.769,43	19.848,03	18.408,99	18.369,64

Actualització a preus constants amb la mitjana anual de l'IPC en base a l'any 2011 (dades de l'INE)

* La liquidació és provisional a setembre de 2013

** El Centre Nacional d'Intel·ligència a partir de 2012 deixa de dependre del Ministeri de Defensa

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

INFORME Núm. 3

La despesa militar de l'Estat espanyol per a l'any 2009

Pere Ortega

Novembre de 2008

INFORME Núm. 4

Aliança de barbàries Afganistan 2001-2008. 10 raons per qüestionar (i repensar) la implicació estrangera

Alejandro Pozo Marín

Desembre de 2008

INFORME Núm. 5

Despesa i R+D militar en els pressupostos de l'Estat espanyol any 2010

Pere Ortega i Xavier Bohigas

Desembre 2009

INFORME Núm. 6

Exportacions espanyoles d'armament 1999-2008

Tica Font i Francesc Benítez

Març 2010

INFORME Núm. 7

La veritat de la despesa militar espanyola 2011.

Despesa i R+D militar en temps de crisi

Pere Ortega i Xavier Bohigas

Desembre 2010

INFORME Núm. 8

Exportacions espanyoles d'armament 2000-2009

Tica Font

Febrer 2011

INFORME Núm. 9

El controvertit comerç d'armes espanyol, un negoci secret 2001-2010

Tica Font i Francesc Benítez

Octubre de 2011

INFORME Núm. 10

Escut antimíssils a la base de Rota. Un pas més en la militarització mundial

Teresa de Fortuny i Xavier Bohigas

Febrer de 2012

INFORME Núm. 11

La Banca Armada. Inversions explosives dels bancs i caixes. Rànquing de la banca armada a Espanya

Jordi Calvo Rufanges

Març de 2012

INFORME Núm. 12

El complex militar-industrial. Un paràsit en l'economia espanyola

Pere Ortega i Camino Simarro

Abril de 2012

INFORME Núm. 13

Pirateria a Somàlia: excusa o oportunitat geopolítica? Una mirada diferent a la participació militar espanyola i internacional contra la pirateria

Loretta P. Martín, Teresa de Fortuny i Xavier Bohigas

Octubre de 2012

INFORME Núm. 14

Veritats i mentides al pressupost militar espanyol de 2013

Pere Ortega

Octubre de 2012

INFORME Núm. 15

Exportacions espanyoles d'armament 2002-2011. Quan la venda d'armes és una prioritat política

Tica Font, Eduardo Melero i Camino Simarro

Gener de 2013

INFORME Núm. 16

Las otras violencias en América Latina

Pere Ortega i Moara Crivelente

Gener de 2013

INFORME Núm. 17

La indústria militar a Catalunya, un desig insatisfet

Pere Ortega · Juny de 2013

INFORME Núm. 18

Exportacions espanyoles d'armament 2003-2012

Tica Font, Eduardo Melero i Camino Simarro

Juliol de 2013

JUSTÍCIA I PAU

**CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU**

Grafisme: col·laboració de la Fundació Tam-Tam



Amb el suport de:

